

Govor dr. L. Gregorčca.

(V državnem zboru dne 16. decembra 1891.)

Gospoda moja! Kar sem povedal, to je dokaz, da je nemško-liberalna stranka preganjala grofa Taaffe-ja mnogo let prav po krivici, saj je vendar vzdržal ves uradniški stroj, kakor so si ga ustvarili Nemei, in dal jim ga je vedno na razpolaganje, kedar je bilo treba. Sicer pa je storil še več. Tej stranki na ljubo se ubija s punktacijami (gledé na Češko), njej na ljubo moral je odstopiti Dunajewski, njej na ljubo uraduje minister Gautsch liberalno, protikonservativno in protislovansko.

S kratka, tudi za grofa Taaffe imela je nemško-liberalna stranka popolno svobodo, priliko in sredstva, delovati za svoj glavni namen, namreč za nemško, centralistično, jednotno državo v Cislitaniji, in vzlic temu je še daleč od svojega cilja, dalje, nego kedaj poprej. Jeden najodločnejših poslancev levičarskih, gospod grof Wurmbrand, je v predzadnjem svojem govoru v tej visoki zbornici rekel nenavadno besedo. Rekel je, da je od svojih predgovornikov »le ubogo malo slišal o potrebi, da se kot jednotna država razvijemo nasproti Ogerski.« To je popolnoma prav. Slovanska večina take jednotne države ne mara, saj je že teorija o individualni jednakopravnosti za nas Slovane pravo strašilo. Taka individualna jednakopravnost se nam ne vidi primerna in zato jo odklanjamo. Čudne so opomenje gosp. grofa Wurmbranda o češki spravi. Iz začetka bil je proti njej; ko je pa doznal, da bodé ta sprava veljala samo za nemške manjšine na Češkem, ne pa za slovenske manjšine na Štajarskem in na Koroškem, bil je ves ginjen in je čestital ekscelenci grofu Taaffe. To je bil gotovo ginljiv prizor in nehoté se spominjam egoistične najivnosti tistega kmeta, ki je molil: »Sveti Florijan, varuj mojo hišo pa uži druge!«

Plemeniti grof Wurmbrand je deželni glavar na Štajarskem, torej v deželi, v kateri biva glasom zadnje ljudske štetve nad 400.000 Slovencev. To ga ni motilo, na robe, morda celo vspodbudilo, da nas je v tej zbornici inenoval nevarne sanjače in fantaste in zakaj? Zato, ker smo slovenski in hrvatski poslanci imeli dne 2. oktobra 1890 v Ljubljani shod in ukrenili potegovati se za slovensko-hrvatsko upravno skupino, kar je po sodbi gospoda grofa državni nevarno podjetje, celo v tem slučaju, ako Slovenci in Hrvati o tem le sanjajo. No, jaz sem bil sam pri tem shodu in izreči moram, da je izmed vseh treh navedenih točk le jedna resnična, ta namreč, da se je shod vršil. Neresnično pa je, da se je tedaj sklenilo, potezati se za slovansko upravno skupino, neresnično pa je tudi, da bi bila taka slovanska upravna skupina državni nevarna. Sicer bi bil pa želel, da je plemeniti grof izprašal politično svojo vest in premišljeval o uzrokih, kako to, da je Slovenceem na Štajarskem in na Koroškem že nesnosno sedanje stanje, da se jim vidi kot rešilno sredstvo le še administrativna ločitev: videl bi bil, da zadene glavna krivda prav njega in njegovega tovariša na Koroškem in njiju nemško liberalne somišljenike, oziroma njiju ošabno majorizovanje in oviranje in trdni sklep, uničiti slovensko manjšino. Seveda on trdi, da nečejo germanizovati, ali oni to delajo in dokazi so uničujoči. Mi Slovenci bili bi prvi voljni, priznati hvaležno, ako bi nas ne namerjali germanizovati.

V dokaz tega ozrem se le na kratko še na razdelitev kulturnih sredstev. Po zadnji ljudski štetvi je na Štajarskem 1.040.000 prebivalcev z nemškim in 500.399 prebivalcev s slovenskim občevalnim jezikom, teh dežel torej dve tretjini sta nemški, jedna tretjina pa slovenska. V zmislu razdelivne pravičnosti bilo bi torej kulturna in izobraževalna sredstva razdeliti po ključu 2 in 1. V istini pa ni tako, nerazmerje je uprav sramotno.

Cerkvene zadeve.

Janez Kramberger, župnik Vurberški.

Gospod Bog mi je dal pristrénega prijatelja, ko so mi mlada leta prijazno cvetela; dolgo časa sva se ljubila in v krščanskem prijateljstvu sva preživela veliko veselih ur. Gospod Bog mi ga je pa zopet vzel in dasiravno mi srce poka in mi solze oči zalivajo, rečem vendar ves udan v presveto božjo voljo s pobožnim Jobom: »Gospod je dal, Gospod je vzel; kakor je bila božja volja, tako se je zgodilo; česčeno bodi ime Gospodovo!« Job. 1. 21.

I. Mlada leta. — Kjer je svoje dni Leopold Volkmer svoje vesele pesmi zlagal in ukazeljno mladino pod široko lipo blizo bele cerkve sv. Vršana učil, v tej sloveči fari so se č. gospod župnik Kramberger rodili dne 25. avgusta 1843. leta. Od farne cerkve Vrbanjske uživa oko tako lep razgled skoraj, da po vseh Slovenskih goricah, da se kar nič ne čudim rajnemu Volkmerju, ki sv. Vršana niso mogli pozabiti, ko so ga zapustili: ni jim dalo miru, dokler se niso zopet tje vrnili; tam tudi njihove košice počivajo in čakajo veselega vstajenja. Ali tudi na rajnega čast. gospoda Krambergerja so spomini na veseli grič sv. Vršana tako mogočno uplivali, da so si vedno želeli takega mesta za sebe, od koder se prav daleč po svetu vidi.

Rajni naš gospod so zrastle iz rodovine, ki je podala sv. cerkvi in tudi avstrijski domovini več odličnih mož. Eden izmed stricev rajnega g. Krambergerja se je učil pravice in se je tako odlikoval po svoji razumnosti in zvestobi, da je postal sloveč vladni svetovalec, posebno zveden v denarnih in gospodarstvenih stvaréh. Drugi stric, vlč. g. Vršič, so si izvolili častiti duhovski stan in so umrli kot dekan v Lučanah na nemški meji. Tudi z rajnim jarenjskim č. g. dekanom Čučkom so si bili naš gospod župnik Kramberger v rodu. Le nekaj dni pred našim gosp. župnikom so pa umrli v Gradcu njihov bratranec, č. g. doktor Fraidl, slavni in pobožni profesor na tamošnjih bogoslovskih velikih solah.

Že v domači šoli so se naš gospod župnik tako lepo obnašali in tako goreče so molili in pa učili so se tako pridno in lahko, da je bilo kar hitro očitno, da jih je ljubi Bog za častiti duhovski stan odločil. Za to so jih skrbni stariši poslali v latinske šole Mariborske, kjer so bili rajni vseskozi med boljšimi učenci, z ozirom na lepo in modro obnašanje pa so bili brez dvoma ves čas najizborniši, ljubi Bogu in vsem poštenim ljudém. Zavoljo njihove res deviške sramožljivosti si ni upal nobeden razuzdanec v pričo njih katere umazane besede ziniti; če se je pa kedaj vendar kaj takega prigodilo, pogledali so naš mladi gospod na blebetača tako žalostno, da so se nam vsem usmilihi — in smo burkežu hitro jezik zavezali. Zato smo pa tudi mi tovariši vsega nedolžnega mladeniča že tedaj s spoštovanjem imenovali »pridnega Alojzija«. Blagoslovi Tebi, rajni prijatelj, ki si nas vse tako lepo učil s svojim pobožnim izgledom, kako je treba Boga se bati in mu služiti z mladih nog! Zdaj, ko Te je Bog iz vrta sv. cerkve presadil kot neomadeževano lilijo v nebeški raj, zdaj premišljujem z veseljem v skrivnem razodenju sv. Janeza prelepe besede njegove: »Videl sem Jagnje stati na gori Sion in ž. Njim sto in štiri in štirideset tisoč, ki so imeli Njegovo ime in ime Njegovega Očeta pisano na svojem čelu. Čul sem tudi glas iz nebes, kakor šumenje velike vode, in čul sem glas mogočen, kakor grom in glas, ki sem ga čul, je bil kakor od citrarjev, ki igrajo na citrah svojih. Peli so pa novo pesem pred božjim prestolom, nikdo ni mogel tiste pesmi peti razun onih sto in štiri in štirideset tisoč, ki so bili odkupljeni od zemlje, ki se